

Täysistunto

Tiistai 9.6.2026 klo 14.01—22.39

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sika-alan salmonellavahinkorahastosta

Hallituksen esitys HE 101/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh- tien jälkeen. — Maa- ja metsätalousministeri Essayah, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.49 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah** (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Hallitus esittää, että eduskunta säätää lain sika-alan salmonellavahinkorahastosta. Lailla perustettaisiin uusi valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto, josta korvataisiin siiankasvattajille salmonellatartuntojen hävittämisestä aiheutuvia kustannuksia ja menetyksiä. Sika-ala kantaisi pääasiallisen vastuun riskinhallintaratkaisun kustannuksista. Siiankasvattajilta kerättäisiin rahastoon vuosittain salmonellavahinkomaksuina määrä, joka suuruudeltaan vastaisi rahaston ennakoituja keskimääräisiä korvausvastuita. Valtion talousarviosta siirrettäisiin rahastoon kertaluonteinen 10 miljoonan euron alkupääoma, jolla varmistettaisiin rahaston maksukyky toiminnan alkuvaiheessa. Rahastolla olisi myöskin lainanottovaltuudet. Rahastoa johtaisi hallitus, minkä lisäksi Ruokavirastolla olisi keskeinen rooli huolehtia maksunkannosta ja päättää rahastosta maksettavista korvauksista. Ruokavirasto hoitaisi myös rahaston hallintoa, kirjanpitoa ja maksuliikennettä.

Esityksen taustalla on tarve turvata Suomen kansallisen salmonellavalvontaohjelman jatkuvuus. Liittyessään Euroopan unioniin Suomelle ja Ruotsille myönnettiin salmonellalisävakuudet eli oikeus jatkaa EU:n yleistä tasoa tiukempaa salmonellan vastustamispolitiikkaa. Lisävakuuksien ansiosta myös Suomeen tuotavien naudan-, sian- ja siipikarjanlihan sekä kananmunien on oltava tutkitusti salmonellavapaita. Salmonellaa ei torjuta eläin- tuotannon turvaamiseksi, ennen kaikkea sillä salmonellatartunta on sioissa, naudoissa ja siipikarjassa useimmiten täysin oireeton, vaan salmonellaa nimenomaan torjutaan ihmisten terveyden turvaamiseksi, eli salmonellan torjunta eläimissä on kansanterveystyötä. Salmonellavalvontaohjelman ansiosta kotimaisesta lihasta aiheutuvia salmonellatapausten ja sairaanhoitokustannusten määrä on hyvin vähäinen, eikä salmonellasta johtuvia kuolemia käytännössä esiinny.

Korkeampi kansanterveyden turva merkitsee kuitenkin maataloustuottajille merkittäviä liiketoimintariskejä. Erityisesti sikaloiden osalta taudintorjuntatoimet, joihin kuuluu

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2026 vp

useimmiten sikalan tyhjentäminen, desinfiointi ja määräaikainen tyhjilläänpito, voivat aiheuttaa jopa useiden miljoonien eurojen kustannukset ja menetykset, jollaisia kilpailijat muissa maissa eivät joudu kantamaan. Hyvin suunniteltu ja toteutettu sika-alan tautisuojauskaan ei poista tautiriskiä kokonaan.

Teurastamojen sopimustuottajilleen ottamien ryhmävakuutusten turva on viime aikoina merkittävästi heikentynyt etenkin sikojen osalta, mihin ovat vaikuttaneet salmonellatapausten lisääntyminen sekä tarttuviin tauteihin liittyvien jälleenvakuutusten maailmanlaajuisen hinnannousu. Useimmat vakuutusyhtiöt eivät myönnä lainkaan salmonellavakuutuksia, ja loputkin ovat kiristäneet korvausehtoja niin paljon, että taudin tullessa sikatila on altis konkurssille. Tilanne vaikeuttaa olennaisesti yrittäjien luotonsaantia ja estää uusia investointeja, ja tällä tavoin salmonellavalvonnasta aiheutuu nykytilanteessa merkittävä systeeminen riski koko sektorille. Selvitysten mukaan vakuutusyhtiöt eivät ole kiinnostuneita tarjoamaan kattavampia vakuutuksia salmonellatartuntojen varalta, eivät vaikka vakuutuksiin kohdennettaisiin valtiontukea. Muutkaan selvitetty riskinhallintavaihtoehdot eivät ole osoittautuneet toteuttamiskelpoisiksi, joten tässä tilanteessa hallitus katsoo, että ehdotettu salmonellavahinkorahasto on välttämätön sianlihantuotannon turvaamiseksi niin kauan kuin nykyinen EU-lainsäädännössä hyväksytty salmonellavalvontaohjelma jatkuu.

Rahaston perustamiselle katsotaan olevan perustuslain 87 §:ssä tarkoitettu valtion pysyvän tehtävän hoitamiseen liittyvä välttämätön syy. Salmonellavahingoissa on lisäksi kyse määrältään vaihtelevista ja huonosti ennakoitavissa olevista korvausvastoista, minkä vuoksi rahastointi on niiden osalta varsin sovelias ratkaisu. Ratkaisu myös mahdollistaa sen, että sika-ala itse kantaa pääasiallisen vastuun salmonellaan liittyvän riskiturvan rahoittamisesta. Koska perustuslain 87 §:n ja sitä koskevien tulkintojen mukaan suhtautuminen uusiin budjetin ulkopuolisiin rahastoihin on pidettyväinen, hallitus pitää kuitenkin perustuslakivaliokunnan lausuntoa asiasta tarpeellisenä.

Lain on tarkoitus tulla voimaan ja rahaston aloittaa toimintansa vuoden 28 alussa. Esitys liittyy siten valtion vuoden 27 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lopuksi haluan korostaa sitä, että Suomen poikkeuksellisen hyvä salmonellatilanne on saatu aikaan vuosikymmeniä jatkuneella pitkäjänteisellä työllä ja on nimenomaan kiitos kaikille meidän maatalousyrittäjille, jotka ovat tätä työtä tehneet. Olisi erittäin valitettavaa, jos tämän työn hyödyt menetettäisiin ja salmonellatilanne merkittävästi heikentyisi. Ehdotetun riskinhallintaratkaisun myötä näin ei onneksi kävisi, vaan Suomen kuluttajat voivat edelleenkin luottaa siihen, että saatavilla on salmonellavapaata ja muutenkin turvallista sianlihaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

14.55 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä, ja kiitos tästä hallituksen esityksestä. Kyse on siis ennen kaikkea suomalaisen eläinterveyden, ruokaturvallisuuden ja kotimaisen ruuantuotannon toimintaedellytysten turvaamisesta.

Hallituksen esitys vahvistaa järjestelmää, joka on vuosikymmenten ajan ollut tärkeä osa Suomen poikkeuksellisen hyvää salmonellatilannetta. Suomi kuuluu niihin harvoihin maihin, joissa salmonellan esiintyminen tuotantoeläimissä on saatu pidettyä erittäin alhaisella tasolla. Tämä ei ole sattumaa vaan seurausta määrätietoisesta työstä, korkeasta tautisuojauksesta ja siitä, että tuottajilla on ollut kannustin ilmoittaa tautiepäilyistä viivytyksettä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2026 vp

Tämän järjestelmän uskottavuus perustuu siihen, ettei yksittäinen tila joudu kantamaan yksin koko taloudellista taakkaa silloin, kun salmonellaa havaitaan.

Salmonellatapauksen seuraukset voivat olla tilalle erittäin mittavat. Eläinten lopetukset, tuotannon keskeytyminen, puhdistustoimet ja muut viranomaisvaatimukset aiheuttavat kustannuksia, jotka voivat pahimmillaan horjuttaa muutenkin kannattavuushaasteiden kanssa kamppailevan maatilán toimintaa. Tämän vuoksi toimiva korvausjärjestelmä on välttämätön osa tautien torjuntaa.

Hallituksen esityksen vahvuus on siinä, että se rakentaa pitkäjänteisen ja ennakoitavan rahastomallin sika-alan tarpeisiin. Se parantaa mahdollisuuksia hallita tautiriskejä koko toimialan yhteisellä vastuulla ja varmistaa, että korvauksia voidaan maksaa myös tulevaisuudessa vakaalla tavalla. Samalla se tukee viranomaisten ja elinkeinojen välistä yhteistyötä tautien torjunnassa.

Kysymys ei ole vain sika-alasta. Kyse on myös kuluttajien luottamuksesta suomalaisen ruokaan. Kun suomalainen kuluttaja ostaa kotimaista lihaa, hän voi luottaa siihen, että tuotanto tapahtuu maailman korkeimpiin kuuluvien eläinterveys- ja elintarviketurvallisuusvaatimusten mukaisesti. Tämä luottamus on suomalaisen ruokaketjun tärkeimpiä kilpailuetuja. Lisäksi vahva salmonellavalvonta tukee suomalaisen maatalouden kilpailukykyä ja vientimahdollisuuksia. Kansainvälisillä markkinoilla korkea eläinterveysstatus on yhä merkittävämpi kilpailutekijä. Siksi myös tähän liittyvät ennaltaehkäisevät rakenteet ovat investointi tulevaisuuteen. Hallituksen esitys tukee kotimaisen ruuantuotannon jatkuvuutta, vahvistaa tautitorjunnan uskottavuutta ja turvaa suomalaisen ruokaketjun korkeaa laatua.

Asun Maskussa, ja naapurikunnassa kävi joitakin vuosia sitten tosi vakava tilanne, salmonellalöytö, ja oli hyvin lähellä, että tämä tila ei mennyt sitten vasaran alle kokonaan. Kovalla sitkeydellä tila jatkaa, mutta kyllä on ollut hankalaa. Ihan loistavaa, että tämä hallituksen esitys tulee nyt.

Sitten vielä pari sanaa, koska nyt puhutaan sika-alasta. Mehän ollaan täällä istuntosalissa puhuttu porsaiden kastroatiosta, ja se on nyt tietysti tämän hetken polttava asia, nimitäin viestejä on tullut ihan valtava määrä. Haluan siihen puuttua, että tämän hallituksen esityksen, mikä sieltä tulee ja mistä äänestetään, on tarkoitus tulla voimaan 2035, jos tämä kastroatio olisi peruttu. Eli meillä on nyt kahdeksan ja puoli vuotta aikaa kehittää paljon parempi systeemi, että pikkupossuja ei tarvitsisi ollenkaan niin sanotusti piikittää, vaan keksitään parempi keino. Immunokastroatio on hyvällä kehitysasteella, mutta se ei ole vielä täysin varma toimenpide. Mitä nyt tulee tähän uuteen porsaiden kastroatioon, niin tämä hallituksen esitys nimenomaan mahdollistaa puudutuksen ja kivunlievityspiikin, niin että se tulee pakolliseksi. Elikkä tämä hallituksen esitys parantaa tämänhetkistä tilannetta. Tosiaan teknologia menee niin vauhdilla eteenpäin, että varmaan löydetään sellainen tilanne, että eläinten hyvinvointia voidaan tulevaisuudessa vielä enemmän parantaa tässä suhteessa.

Tämä salmonellavahinkorahasto, mikä nyt tänään on tässä meillä käsitteillä, on erittäin hyvä asia, ja kiitetään siitä hallitusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

15.00 **Janne Jukkola kok:** Arvoisa puhemies! Suomalainen ruuantuotanto tunnetaan korkeasta hygieniastasosta ja vahvasta elintarviketurvallisudesta. Olemme torjuneet salmo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2026 vp

nellaa poikkeuksellisen tehokkaasti, mutta sika-alan toimintaympäristö on kuitenkin muuttunut: Tilakoot ovat kasvaneet, tuotantoketjut tiivistyneet ja yksittäisen salmonellatartunnan taloudelliset riskit nousseet merkittävästi. Samaan aikaan vakuutusturvan saatavuus on heikentynyt. Monella sikayrittäjällä ei ole ollut mahdollisuutta saada riittävää suojaa vakavan tautitapauksen varalle.

Tällä Orpon hallituksen hyvällä esityksellä perustetaan sika-alan salmonellarahasto, jota valtio pääomittaa kymmenellä miljoonalla eurolla. Jatkossa rahasto toimii toimialan omien maksujen varassa. Esitys turvaa noin 600 suomalaisen sikayrittäjän toimintaedellytyksiä, vahvistaa huoltovarmuutta ja tukee kotimaisen ruuantuotannon jatkuvuutta. Kyse on vastuullisesta ja pitkäjänteisestä ratkaisusta, jolla varmistamme, että puhtaaseen suomalaiseen ruokaan voidaan luottaa myös tulevaisuudessa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

15.02 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Aivan ensiksi tahdon kiittää ministeriä hyvästä lainsäädännöstä.

Kun suomalainen kuluttaja, äiti, leipoo lapsensa kanssa kakun, hän voi huoletta antaa lapsen nuolla taikinakulhon. Kun suomalainen isä grillaa possua grillissä, ei haittaa, jos nuolaisee sormenpästä nesteitä. Meillä on maailman puhtain ja turvallisin ruoka. Se ei ole tullut itsestään, se on pitkäjänteisen työn tulos, ja silloin kun liityimme EU:hun, huomasimme, että tästä turvallisesta laadusta täytyy pitää kiinni ja meidän tulee varmistaa se kotimaan säännöksin. Meillä aloitti tällainen Eläintautien torjuntayhdistys, joka sai aikaan sen, että koko ala sitoutui vaatimuksiin, jotka ovat paljon korkeampia kuin muualla, ja samalla koetettiin huolehtia, että muualta tulevalle raaka-aineella olisi samoja pelisääntöjä, niin että oma ala pysyisi pystyssä.

Kaikki tämä kuitenkin maksaa, ja tänään meillä on yksi esimerkki siitä, miten valtio voi tulla avuksi silloin, kun tilanne menee kohtuuttomaksi. Meillä salmonellaa ei esiinny — ei kananmunissa, ei lihassa — mutta se tarkoittaa sitä, että salmonellavalvonta on tarkkaa, ja jos sitä tilalta löytyy, siitä aiheutuu saneeraus, joka aiheuttaa kustannuksia. Ala pitkään pystyi rahoittamaan tätä omilla vakuutusmaksuillaan, mutta sitten tultiin tilanteeseen, että vakuuttajat eivät kerta kaikkiaan vakuuttaneet enää asiallisilla vakuutuksilla ja oltiin ikään kuin umpikujassa: luopuako hyvästä eläinterveydestä — siitä, jonka takeena muuten osaltaan on se, että meillä kuiviketurvetta tuotetaan tulevaisuudessakin, se auttaa eläintautien torjunnassa ja luo hyvät olosuhteet kasvualustaksi — pitääkö kiinni eläintuotteitten turvallisuudesta ja laadusta vai höllentää sitä, kuten muissa maissa, kun ala ei siitä pystyisi enää itse huolehtimaan? Meillä on nyt päätetty, kiitos hallituksen ja ministerin, pitää edelleenkin kiinni tästä turvallisuudesta ja tehdä tällainen salmonellarahasto sika-alalle. Se on erittäin hyvä asia, ja on tärkeää, että sinne saadaan kertaluonteisesti pääomapotti, joka pitää sen toiminnan järkevällä tasolla.

Mutta ennen kaikkea haluan vielä tässäkin yhteydessä kiittää kaikkia niitä tuottajia, jotka tekevät todella paljon ennaltaehkäisevää työtä, niin että se tuotantotapa on sellainen — aivan kuten oma isäni aikanaan sanoi — että navettaan pitäisi pystyä menemään vaikka sukkasillaan. Tähänhän siellä pyritään, niin sikaloissa kuin kanaloissa. Ne ovat siistejä. Siellä tehdään kaikki tarvittavat toimet, että eläimet pysyisivät kunnossa. Nyt vielä, kun vakuutusasiatkin ovat tämän hallituksen esityksen myötä kunnossa, tosin vasta pienellä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2026 vp

viiveellä, ala pystyy turvallisesti jatkamaan sitä toimintaa, millä tehdään suomalaisille kuluttajille maailman paras elintarvike.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

15.06 Eerikki Viljanen kes: Arvoisa herra puhemies! Suomi on maailman kärjessä eläinten hyvinvoinnissa ja eläinten terveydessä. Maamme salmonellatilanne tuotannossa on maailman parhaita ellei paras, mutta riski salmonellan esiintymisestä on edelleen olemassa, ja jos tämä riski realisoituu tuotannossa tilalla, sen taloudelliset vaikutukset ovat todella merkittäviä, kuten esimerkiksi ministerin esittelypuheenvuorossa hyvin kävi ilmi.

Me tarvitsemme tähän maahan tuottajille apua, tukea ja järjestelmän, jolla tätä riskiä voidaan hallita, ja sen takia on erittäin suurien ja lämpimien kiitosten paikka hallitukselle ja ministerille, että meillä on nyt tämä esitys salmonellavahinkorahastosta, vakuusrahastosta, eduskunnan käsittelyssä. Tämä on erittäin tärkeä esitys, ja tässä yhteydessä lienee paikallaan todeta myös se, että sika-ala, sianlihan tuottajat edelleenkin, jatkossakin valtaosin vastaavat tämän järjestelmän kustannuksista, mutta tämä oli täysin välttämätöntä, että saadaan toimintaympäristön viitekehys ja se ratkaiseva alkuapu, että tämä salmonellatilanne, joka meillä maassamme on äärimmäisen hyvä, kyetään turvaamaan ja tätä hyvää tuotantoa pystytään jatkamaan.

Kiitokset hallitukselle erinomaisesta esityksestä. Pidän äärimmäisen tärkeänä, että tämä esitys tulee saavuttamaan vähintään sen määränemmistön, kahden kolmasosan tuen täällä eduskunnassa. Olen tältä osin kyllä luottavainen. Tämä on sellainen esitys, että luulisi, että tätä jokaisen kansanedustajan on helppo tukea.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kinnari, olkaa hyvä.

15.08 Teemu Kinnari kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esityksestä.

Pukisin ensin sanoiksi näin, että tämä esitys, jota nyt käsitellään, on käytännössä jatkuu tähän sarjaan, mitä alkutuottajan aseman parantamiseksi nykyinen hallitus on pyrkinyt tekemään ja tekee. Tämä on toimi, mikä lisää meidän huoltovarmuutta, omavaraisuutta ja ruokaturvaa, ja tässä ajan hetkessä sen tärkeydestä ei varmasti kukaan lähde kiistelemään, mutta samalla tässä on kyse tämmöisestä hyvin käytännöllisestä asiasta, siitä, että suomalaisella sikatilalla on mahdollisuus selvitä myös silloin, jos salmonella iskee.

Salmonellatilanne, kuten on kuultu, on Suomessa erinomaisen hyvä. Se ei ole sattumaa. Se on syntynyt siitä, että me ollaan tehty oikeita toimia, mutta nyt ollaan tultu tilanteeseen, jossa näitten toimien osalta, tuottajien osalta, ollaan hankalassa tilanteessa. Samaan aikaan sikatiloilla, kuten maataloudessa muutenkin, tuotantoyksiköt ovat kasvaneet, ja tämmöisen ongelman kohdatessa tilat joutuvat kohtuuttomaan tilanteeseen, ja kun puhutaan suurista yksiköistä, niin myös nämä ketjut kaikkienensa ovat sitten jo isosti koko suomalaista ruokaturvaakin koskevia, ja näitten osalta tähän tarvitaan toimia.

Tämä esitys, kuten käytiinkin, on talouden näkökulmasta myös vastuullinen tässä ajan hetkessä siten, miten sitä vastuullisuutta nimenomaan tarvitaan, eli valtio käytännössä mahdollistaa tämän toiminnan liikkeelle panon tällä alkupääomalla, mutta sen jälkeen toimiala itse rahoittaa itsensä. Tämä on sen tyyppinen malli, jota toivoisin enemmänkin nähtävän silloin, jos tämmöiselle on yhteiskunnallinen tarve. Tämä on oikea tapa tehdä näitä asioita.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2026 vp

Todellakin tässä on kyse siitä, että vahvistetaan suomalaisen ruuantuotannon kilpailukykyä, huoltovarmuutta ja kuluttajien luottamusta kotimaiseen ruokaan. Samoin minä näen siinä jatkumon siitä, että kun puhutaan elintarvikeviennistä, niin tämän suomalaisen, turvallisen elintarvikkeen osalta meidän pitää entistä paremmin pystyä ulosmittaamaan nämä olosuhteet ja toiminnan laatu, mitä Suomessa tehdään. Tämä on ihan keskeistä.

Näillä sanoilla totean, että erinomainen esitys, ja toivon mukaan se menee sutjakkaasti ja mallikkaasti tässä talossa läpi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

15.10 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Jos suomalaisella sikatilalla todetaan salmonella, siitä aiheutuvat seuraukset voivat olla yrittäjälle todella vaikeita. Tauti pitää totta kai hävittää nopeasti, eläimiä voidaan joutua lopettamaan, tuotanto keskeytyy, ja tästä kaikesta aiheutuu todella suuria kustannuksia. Pahimmillaan yhden salmonellatapauksen seurauksena yrittäjä voi menettää vuosien työn ja koko yrityksen tulevaisuus voi vaarantua.

Suomessa salmonellaa on torjuttu tehokkaasti jo vuosikymmenten ajan. Sen ansiosta suomalainen sianliha on maailman mittakaavassakin erittäin puhdasta ja turvallista. Suomalaiset ruuantuottajat ovat tehneet sen eteen paljon töitä, ja se on hyödyttänyt alan lisäksi koko yhteiskuntaa. Sianlihasta peräisin olevia salmonellatapauksia ei juurikaan ole, eikä siitä aiheudu myöskään terveydenhuollon kustannuksia.

Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä suurin haaste on kuitenkin ollut se, että jos se salmonella osuu omalle tilalle, yrittäjä jää liian suuren taloudellisen riskin kanssa yksin. Vakuutukset eivät ole tänä päivänä enää niin kattavia, että niistä saisi minkäänlaista kunnollista turvaa näihin tilanteisiin. Pahimmassa tapauksessa yksi ainoa salmonellatapaus tilalla voi johtaa jopa koko yrityksen konkurssiin. Siksi hallitus esittää ratkaisuksi salmonellavahinkorahastoa. Rahaston toimintaidea perustuu siihen, että koko ala varautuu yhdessä niihin vahinkoihin, joita yksittäisille tiloille voi sattua. Sikayrittäjät maksavat vuosittain pienen salmonellavahinkomaksun, ja jos jollekin tilalle tulee salmonellatartunta, rahastosta voidaan korvata tilanteesta aiheutuvia kustannuksia. Kyse on siitä, että luomme alalle oman turvaverkon, joka auttaa, jos salmonellatapaus osuu omalle kohdalle. Valtio osallistuu rahaston alkupääomaan sen käynnistysvaiheessa, jotta järjestelmä saadaan heti toimintakuntoon. Sen jälkeen rahaston rahoitus perustuu pääosin alan omiin maksuihin.

Arvoisa puhemies! Tämä on konkreettinen keino, jolla parannamme suomalaisen ruuan turvallisuutta entisestään. Kun yrittäjä tietää saavansa apua salmonellan sattuessa kohdalle, salmonellatapauksista ilmoitetaan entistä nopeammin ja vahinkoja voidaan torjua tehokkaammin. Se luo myös turvallisuudentunnetta yrittäjälle itselleen. On selvää, että kukaan ei voi täysin estää salmonellariskiä, vaikka toimisi kaiken suhteen oikein. Siksi on tärkeää, ettei taloudellinen riski lankea yksittäiselle yrittäjälle, joka tekee parhaansa tuottaakseen puhdasta ja turvallista ruokaa meille suomalaisille.

Haluan myös muistuttaa, että liittyessään EU:n jäseniksi Suomi ja Ruotsi saivat niin kutsutut salmonellalisävakuudet. Se tarkoittaa sitä, että molemmat maat saavat noudattaa tiukempaa salmonellavalvontaa maassaan kuin mitä EU:n yleinen taso vaatisi, ja sen ansiosta myös Suomeen tuotavan sianlihan pitää olla tutkitusti salmonellavapaata. Suomi saikin nämä erityiset salmonellalisävakuudet juuri siksi, että meidän tautitilanne on poikkeuksellisen hyvä ja meidän tulisikin pitää se jatkossa yhtä hyvänä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2026 vp

Arvoisa puhemies! Salmonellavahinkorahastolla saamme turvattua suomalaisen sianlihatuotannon jatkossa ja samalla tuemme alan yrittäjiä, ettei yksikään sikatilallinen jäisi jatkossa yksin, jos se tautitapaus osuu omalle kohdalle. Haluan myös kiittää ministeriä tästä erinomaisesta esityksestä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

15.14 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esityksen tuomisesta tänne eduskuntaan.

Suomessa salmonellaa torjutaan tiukemmin kuin missään muualla Euroopassa, ja tämä on ollut tietoinen valinta, joka näkyy siinä, että suomalainen sianliha on kansainvälisesti poikkeuksellisen puhdasta. Mutta tällä valinnalla on myös hintansa. Jos salmonellatartunta todetaan, seuraukset ovat rajut: koko sikalo voidaan joutua tyhjentämään, tuotanto keskeytyy, ja yrittäjän toimeentulo romahtaa yhdessä yössä.

Tällä hetkellä tämä riski on pitkälti yksittäisen yrittäjän harteilla. Vakuutusturva on heikentynyt, eikä julkinen järjestelmä kata näitä vahinkoja riittävästi. Siksi hallitus ehdottaa-kin ratkaisuksi sika-alan omaa salmonellavahinkorahastoa, joka on pääosin alan itse rahoittama järjestelmä, jossa toimijat maksavat vuosittaisen maksun ja jakavat riskin yhdessä. Valtio mahdollistaa rahaston käynnistymisen alkupääomituksella. Tämä rahasto mahdollistaa sen, että yrittäjä uskaltaa jatkaa, valvonta pysyy tiukkana ja kuluttaja voi luottaa ruokaan. Tämä on myös investointi siihen, että suomalainen ruoka säilyy turvallisena ja kotimaisena myös tulevaisuudessa.

Kiitos esityksestä, joka on hyvin kannatettava. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaunistola.

15.15 Mari Kaunistola kok: Arvoisa puhemies! Salmonellan aiheuttamat infektiot ovat merkittävä kansanterveydellinen ongelma EU:ssa ja muualla maailmassa. Vuonna 24 salmonella oli toiseksi yleisin ihmisillä todettu eläinten ja ihmisten välillä leviävä tauti sekä yleisin ruokamyrkytys-epidemioiden aiheuttaja EU:ssa. Tämä hallituksen esitys voidaan-kin nähdä nyt erittäin tarpeelliseksi. Perustettavasta rahastosta maksettaisiin sikoja pitävälle ja kasvattaville toimijoille korvauksia kustannuksista ja menetyksistä, joita salmonellan esiintyminen sikaloissa aiheuttaa.

Vaikka valtio tukeekin monien tarttuvien eläintautien aiheuttamia kustannuksia ja menetyksiä, valtion korvaukset eivät ole koskeneet salmonellaa, lukuun ottamatta muutamina viime vuosina käytössä olleita määräaikaista ja rajattuja korvauksia. Sikalan salmonellatartunnasta aiheutuvat vahingot voivat olla jopa useita miljoonia euroja vahinkotapausta kohden. Turvaamalla sikayrittäjien mahdollisuutta saada riittävä korvaus salmonellasaneeraukseen liittyvistä kustannuksista ja menetyksistä edistetään taudintorjuntaa ja salmonellan esiintyvyyttä koskevaa tiukkaa kansallista tavoitetta. Tämä on tietysti myös huoltovarmuuskysymys, sillä puhtaalla ruualla on suuri merkitys, mikä korostuu varsinkin kriisitilanteissa.

Esitys on kannatettava ja tukee vahvasti myös turvallisen ruokatuotannon edistämistä sekä eläinterveyttä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2026 vp

15.17 **Jenna Simula ps:** Arvoisa puhemies! Suomessa suhtaudutaan todella vakavasti salmonellaepidemioiden ennaltaehkäisemiseen, torjumiseen ja hoitamiseen, toisin kuin eteläisemmissä maissa. Näitä epidemioita on Suomessa siten ollutkin varsin vähän, ja hyvä niin, mutta se riski on aina olemassa. Jos salmonella iskee kohdalle, niin siitä lankeava menetys lihantuottajalle on aivan järkyttävä, kuten täällä on edellä tuotu esille. Nyt siis perustetaan valtion talousarvion ulkopuolinen salmonellavahinkorahasto, jonka sika-alan toimijat itse rahoittavat — joskin valtion alkupääoma, tuo kymmenen miljoonaa euroa, on varattu rahastolle toiminnan käynnistymisen turvaamiseksi.

Tervehdin ilolla tätä esitystä. Ministerille iso kiitos siitä, koska salmonellatartuntojen varalle ei ole saatavilla vakuutusturvaa kattavasti ja salmonellaepidemiat ovat suuri riski sika-alan yrittäjille, alan jatkuvuudelle sekä kannattavuudelle. On äärimmäisen tärkeää turvata suomalainen sianlihan tuotanto, ja tämä on tärkeä osa sitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Norrback, varsågod.

15.18 **Anders Norrback r:** Tack, ärade talman! Det är en viktig proposition vi får, och jag vill tacka ministern och regeringen för det här.

Jag hade själv förmånen att vara med i utvecklingen när vi gick med i EU, när ETT bildades och när vi värnade om vår salmonellastatus. Jag var också med när vi startade upp kalikonproduktion i större skala i Finland och vi sökte samarbetsparter ute i Europa. Det var fullständigt omöjligt. Man trodde inte på oss när vi sade hur salmonellafria vi skulle vara. Det visar att vår salmonellafrihet är någonting som vi ska värna om, någonting som är otroligt viktigt. När vi har sett att marknaden har utvecklats när det gäller försäkringar så som den har gjort, så är det inte annat än riktigt att staten griper in och hjälper till.

Arvoisa puhemies! Tämä on aika mielenkiintoinen ratkaisu ongelmaan. Tässä puhutaan, että se on — mitä se on suomeksi — ”fond”, mutta tämä on minun mielestäni vakuutusyhtiö, jonka tuottajat yhdessä perustavat. Kun markkinoilla ei ole saatavilla tällä hetkellä sellaista suojaa, mitä halutaan, niin ne ryhtyvät yhdessä toimiin. Salmonellan osalta ei ainoastaan tuottajia pitäisi kehua, vaan koko ketjua. Kyllä teollisuus ja teurastamot ovat koko ajan erittäin aktiivisia tässä asiassa. Tämä on minun mielestäni oivallinen ratkaisu ongelmaan, joka voi olla yksittäiselle tilalle erittäin haastava, jos salmonella iskee. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitoksia. — Ministeri Essayah, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

15.20 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Ja kiitoksia edustajille erittäin hyvistä ja asiantuntevista puheenvuoroista.

Edustaja Viljanen täällä oikeastaan aika hyvin puki sanoiksi tämän, kun hän totesi, että tätä esitystä kyllä soisi kaikkien tukevan, koska tässähän on kysymys ihmisten terveydestä. Niin kuin tuossa esittelypuheenvuorossa totesin, nämä eläimet harvemmin varsinaisesti kärsivät salmonellasta, saattavat sairastaa sitä aivan oireettomana, mutta meille ihmisille se kyllä on vaarallista. Siinä mielessä on tosi tärkeää, että me ymmärrämme, että tässä on nimenomaan kysymys kansanterveydestä.

Täällä edustaja Sillanpää ja muutama muu nosti esille myöskin tämän tilanteen, että kun Suomi liittyi Euroopan unioniin, niin silloin meille myönnettiin tämä salmonellalisäva-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2026 vp

kuus elikkä oikeus jatkaa tätä EU:n yleistä tasoa tiukempaa salmonellan vastustamispolitiikkaa. Tämä on muuten semmoinen päätös, joka sitten kysytään aina jokaisen hallituksen aloittaessa. Minulta ministerinä kysyttiin, jatkaako Suomi tällä linjalla, ja ei ollut kahta vastausvaihtoehtoa, mitä vastasin siihen, elikkä totta kai Suomi jatkaa tällä linjalla. [Anne Kalmari: Kiitos!] Tietenkin me ymmärretään se, että se tarkoittaa sitä, että kustannukset ovat suuremmat, mutta meidän pitäisi myöskin kuluttajina sitten ymmärtää, miten hienoa on, että meillä voidaan turvallisesti syödä ruokaa, joka on tosiaankin salmonellavapaata. Täällä edustaja Kalmari toi hyvin esimerkkejä: esimerkiksi silloin kun puhutaan kananmunantuotannosta, niin voi syödä sitä taikinaa raakana tai sitten grillattua lihaa. Meidän ei tarvitse sillä tavalla pelätä näitä salmonellariskejä kuin monessa muussa maassa.

Sitten tietysti tärkeää on se, mitä tässä niin Norrback, Kalmari kuin Kinnari nostivat esille, että tämä on todellakin rahasto nimeltänsä, mutta kyllähän tämä on ihan selkeä tällainen vakuutuspooli, jos sitä sellaisena voisi kuvata. Eli siellä jokainen kantaa vastuuta siitä rahastosta, ja myöskin sitten sillä tavalla syntyy se vastuu siitä, että sinne ei aiheuteta niitä kuluja. Tämä on aika fiksulla tavalla ajateltu, hyvin erityyppistä kuin jos ajateltaisiin, että valtio korvaisi kaikki kustannukset tai jotain tämältyyppistä, vaan kaikki, jotka ovat tässä poolissa mukana, ovat sitten myöskin vahvasti sitoutuneet taudin torjuntaan. Siinä mielessä tämä on tärkeä askel tässä suomalaisen ruokaturvan vahvistamisessa, suomalaisten tilojen ja tuottajien vahvistamisessa, ja niin kuin tuotiin esille, myöskin sitten tähän vientiin tämä on tärkeä elementti.

Tämä on ehkä semmoinen asia, mitä meidän pitäisi vielä enemmän osata korostaa, että silloin kun me viedään maailmalle, niin me osattaisiin tätä tautivapautta tuoda esille ja sitä, että Suomi tosiaan vuonna 24 valittiin ruokaturvassa maailman ykköseksi. Se on semmoinen kultamitali, josta pitää tuuletella ihan yhtä lailla kuin MM-kultamitalista, ja ihan yhtä lailla kuin on hienoa jääkiekon maailmanmestaruudelle hurrata, meidän pitäisi muistaa tälle ruokaturvalle ja suomalaiselle tuottajalle myöskin sitten samanlainen hurraus tehdä. [Anne Kalmari: Tai kävelyn kullasta!]

Kiitoksia tästä keskustelusta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.